

**Aanvullend onderzoek huismus,
gierzwaluw en vleermuizen
Plan Celsius fase 3 en 4, Eindhoven**

Aanvullend onderzoek huismus, gierzwaluw en vleermuizen

in opdracht van

RA Infra
T.a.v. de heer R. van de Weideven
Den Dries 4
5552 CL VALKENSWAARD

betreffende locatie

Plan Celsius fase 3 en 4
Eindhoven

documentkenmerk

1805/165/RV-03

versie

1

vestiging

Nuenen

datum

6 november 2019

opgesteld door:

ing. A. Paulusse
Projectleider ecologie

gecontroleerd door:

ir. R.A.C. van de Voort
Senior projectleider ecologie

Dit document is digitaal gegenereerd en derhalve niet voorzien van een handtekening. De inhoud is aantoonbaar gecontroleerd en vrijgegeven. Het document mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd. Door derden aangebrachte wijzigingen en/of toevoegingen dan wel oneigenlijk gebruik van het document vallen niet onder de verantwoording van Tritium Advies BV.

Tritium Advies BV

Adviseurs in bouwen, milieu en veiligheid

T. 088 44 02 900

E. info@tritium.nl

I. www.tritium.nl

KvK-nr. 17108024

Tritium Advies is gevestigd in:

Arkel >> Neer >> Nuenen >>

Prinsenbeek >> Rijkevoort

Inhoudsopgave

	pagina
1 Inleiding	1
2 Veldbezoeken	3
2.1 Huismusonderzoek	3
2.2 Gierzwaluwonderzoek	3
2.3 Vleermuisonderzoek	4
2.4 Overige soorten	5
3 Resultaten	6
3.1 Huismusonderzoek	6
3.2 Gierzwaluwonderzoek	6
3.3 Vleermuisonderzoek	7
3.4 Overige soorten	11
4 Conclusies	12
4.1 Effectenbeoordeling	12
4.2 Zorgplicht	14
4.3 Eindconclusie	15
5 Literatuurlijst	16

Bijlagen

1. situatietekening plangebied
2. fotobijlage veldbezoeken

1 Inleiding

In opdracht van RA Infra is aanvullend onderzoek naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen uitgevoerd ten behoeve van de ontwikkeling van fase 3 en 4 van Plan Celsius in de woonwijk Woensel West te Eindhoven. Het totale plan Celsius te Woensel West in Eindhoven omvat het vervangen van circa 400 verouderde woningen door circa 500 nieuwe woningen. Het plan bestaat uit 4 fases. Voor fase 1 is op 28 juni 2016 het uitwerkingsplan vastgesteld. Voor fase 2 is op 8 juni 2018 het uitwerkingsplan vastgesteld. Tritium Advies heeft hiervoor diverse onderzoeken uitgevoerd. Fase 3 en 4 samen wordt grofweg begrensd door de Newtonstraat, Brugmanstraat, Drebbelstraat en aan de zuidzijde door de bebouwing van de Celsiusstraat. De woningen op onderhavige locatie zijn nog niet gesloopt. De planning is vooralsnog de woningen van fase 3 te slopen in de eerste helft van 2020 en de woningen van fase 4 aansluitend te slopen. De oppervlakte van onderhavig plangebied (fase 3 en 4) bedraagt circa 4,5 hectare. Hiervan is circa 3 hectare in gebruik als wonen met tuin. Het overige terrein is in gebruik als infrastructuur (wegen en parkeerterrein). Het plangebied (woningen met tuin) is opgedeeld in twee deelgebieden die verband houden met de fasering van de plannen. Het deelgebied fase 3 heeft een oppervlakte van circa 2,0 hectare en de oppervlakte van het deelgebied fase 4 bedraagt circa 1,0 hectare. In bijlage 1 is een situatietekening van het onderzoeksgebied opgenomen.

Uit de eerder uitgevoerde quickscan flora en fauna (documentkenmerk: 1805/165/RV-02, versie 1 d.d. 1 maart 2019) is gebleken dat de bebouwing geschikt is als vaste verblijfplaats voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Om deze reden is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar bovengenoemde soorten c.q. soortgroep in de daarvoor geschikte onderzoeksperiodes en conform het vleermuisprotocol 2017 en de beschikbare kennisdocumenten van BIJ12. Door het hanteren van het vleermuisprotocol, kennisdocumenten en overig goedgekeurde inventarisatiemethodes kan bij een eventuele zienswijze worden aangetoond dat de noodzakelijke onderzoeksinspanning is verricht. Desondanks kan het voorkomen dat verblijfplaatsen van exemplaren niet zijn waargenomen tijdens de verschillende onderzoeken. Er blijft simpelweg sprake van momentopnamen.

Figuur 1: huidige situatie totale plangebied (blauw omlijnd); fase 3 (geel omlijnd) en fase 4 (paars omlijnd)
(bron: <https://kadasterloep.nl>)

2 Veldbezoeken

2.1 Huismusonderzoek

Huismussen zijn vogels met een vaste verblijfplaats en worden jaarrond beschermd conform de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving. De leefomgeving van de huismus bestaat uit een vaste verblijfplaats/voortplantingsplaats, foerageergebied met voldoende voedsel en veiligheid. De te slopen bebouwing binnen het onderzoeksgebied is geschikt als vaste verblijfplaats voor huismussen. Om deze reden dient de mogelijke functie van het onderzoeksgebied voor deze soort nader onderzocht te worden. Het aanvullende onderzoek naar de huismus is uitgevoerd conform het kennisdocument van de huismus van BIJ12 (2017) en het soortinventarisatieprotocol van Netwerk Groene Bureaus (2017).

Het aanvullend huismusonderzoek is uitgevoerd met twee veldbezoeken in de periode van 1 april tot en met 15 mei. De veldbezoeken dienen te worden uitgevoerd met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. De huismusinventarisaties zijn uitgevoerd op de dagen 12 april en 30 april 2019. Hierbij is gelet op nestindicatief gedrag (nestbouw, transport van voedsel, bedelende jongen), zingende mannetjes, baltsgedrag en aanwezigheid van een paartje bij een potentiële nestplaats. Dit onderzoek is overdag op een geschikt moment door één ecoloog uitgevoerd in de periode van twee uur na zonsopkomst tot twee uur voor zonsondergang. In tabel 1 is een overzicht weergegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek.

Tabel 1: gegevens veldbezoeken huismussenonderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
12-04-2019*	6	3	10:00	12:10
30-04-2019*	10	2	08:35	10:30

*tijdens de veldbezoeken was het droog

2.2 Gierzwaluwonderzoek

Gierzwaluwen zijn net als huismussen vogels met een vaste verblijfplaats en ook jaarrond beschermd conform de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving. De leefomgeving van de gierzwaluw bestaat vooral uit een vaste verblijf- c.q. voortplantingsplaats. Deze vogelsoort brengt namelijk het overgrote deel van zijn leven door in de lucht. Enkel voor het broeden komt deze vogel naar het aardoppervlak.

Het aanvullend gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd met vier veldbezoeken in de periode van 15 mei tot en met 15 juli, waarvan minimaal één inventarisatie tussen 20 juni en 7 juli. De gierzwaluwinventarisaties zijn uitgevoerd op de dagen 13 juni, 17 juni, 26 juni en 8 juli 2019. Hierbij is gelet op laagvliegende, luidruchtige dieren, die vluchten maken op dakgoot-, nok- c.q. huishoogte en op het bezoek aan een waarschijnlijke nestplaats door invliegende gierzwaluwen. Dit onderzoek is uitgevoerd met doorgaans drie ecologen tussen 2 uur voor zonsondergang tot zonsondergang. In tabel 2 op de volgende pagina is een overzicht weergegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek.

Tabel 2: gegevens veldbezoeken gierzwaluwenonderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
13-06-2019*	15	1-2	20:00	22:00
17-06-2019*	25	2	20:10	22:10
26-06-2019*	24	2-3	20:10	22:10
08-07-2019*	19	3	19:50	22:00

*tijdens de veldbezoeken was het droog

2.3 Vleermuisonderzoek

Vleermuizen maken op verschillende manieren gebruik van hun leefgebied. In verschillende periodes maken ze gebruik van kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen en foerageergebied. Tevens maken ze gebruik van vliegroutes. Uit de quickscan is gebleken dat de bebouwing geschikt is als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. De functie van de bebouwing voor vleermuizen is aan de hand van het aanvullend onderzoek onderzocht. Het aanvullend onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd op basis van het Vleermuizenprotocol 2017, dat is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus (NGB), de Zoogdiervereniging, Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Tevens zijn de onderzoeksmethodes zoals beschreven in de kennisdocumenten van BIJ12 gehanteerd.

Het aanvullend vleermuisonderzoek is uitgevoerd met twaalf veldbezoeken, waarvan acht bezoeken in de periode 15 mei tot en met 15 juli en vier bezoeken in de periode 15 augustus tot en met 1 oktober zijn uitgevoerd. De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd op de dagen 15 mei, 22 mei, 28 mei, 7 juni, 18 juni, 26 juni, 1 juli, 8 juli, 21 augustus, 27 augustus, 6 september en 23 september 2019. Hierbij is in de avond en/of ochtend door drie ecologen gepost bij de te slopen bebouwing op uit- of invliegende of zwermende vleermuizen en op sociale geluiden. Met behulp van een batdetector zijn de verschillende soorten waargenomen vleermuizen gedetermineerd. De avondbezoeken voor de kraam- / zomerverblijven zijn uitgevoerd vanaf zonsondergang tot en met 2,5 uur hierna. Voor de paar- / zwermverblijven is een avondbezoek uitgevoerd vanaf een half uur na zonsopgang tot en met 2,5 uur hierna. De ochtendbezoeken zijn uitgevoerd vanaf 2,5 uur tot 3 uur voor zonsopkomst tot en met zonsopkomst. In onderstaande tabel 3 is een overzicht weergegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek.

Tabel 3: gegevens veldbezoeken vleermuizenonderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
15-05-2019*	12	2	21:00	23:30
22-05-2019*	12	1-2	02:45	05:40
28-05-2019*	10	2	21:30	00:00
07-06-2019*	12	1-2	02:10	05:40
18-06-2019*	17	1	02:50	05:20
26-06-2019*	18	2-3	22:00	00:30
01-07-2019*	16	2	02:20	5:20
08-07-2019*	14	1	21:45	00:15
21-08-2019*	20	1	21:20	23:50
27-08-2019*	23	1	21:10	23:40
06-09-2019*	18	1-2	20:55	23:25
23-09-2019*	15	1-2	20:10	22:40

*tijdens de veldbezoeken was het droog

2.4 Overige soorten

Hoewel het aanvullende onderzoek in 2019 gericht was op huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen, is tijdens het veldbezoek ook gelet op aanwezige sporen of exemplaren van overige soorten.

3 Resultaten

Onderstaand volgen de resultaten en eerste conclusies van het uitgevoerde aanvullende onderzoek.

3.1 Huismusonderzoek

Verblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken in de optimale onderzoeksperiode zijn geen verblijfplaatsen van huismussen waargenomen binnen het onderzoeksgebied. Net buiten het onderzoeksgebied zijn wel enkele verblijfplaatsen aangetroffen onder de dakpannen van enkele woningen, waaronder Reaumurstraat 2 en 12, Newtonstraat 1 en Pieter Zeemansstraat 35 (tuinzijde).

Tijdens de veldbezoeken 13 juni, 18 juni en 8 juli 2019 voor onderzoek naar gierzwaluwen en vleermuizen zijn wel twee nesten van de huismus aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Het betreft een huismusnest in het dakoverstek bij de regenpijp tussen de woning Celsiusplein 21 en 22. Het tweede nest is aangetroffen net onder de dakrand op de hoek van de gevel van de woning Celsiusplein 18. Op beide locaties is een vrouwtje waargenomen met voedsel en nestmateriaal en is tevens gepiep waargenomen van de aanwezige jongen.

Foerageergebied

Er zijn meerdere huismussen waargenomen in enkele tuinen van de betreffende woningen. Deze tuinen worden gebruikt als foerageergebied. Het betreffen voornamelijk de tuinen van de woningen Celsiusplein 10, Celsiusstraat 30, Brugmanstraat 28 en de bomen in de Celsiusstraat worden tevens gebruikt. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied. De in de directe omgeving gelegen tuinen van de woningen aan de Groenewoudseweg, Reaumurstraat, Brugmanstraat en Pieter Zeemanstraat en de groenstroken in de omgeving worden eveneens gebruikt als foerageergebied.

Conclusie: binnen het onderzoeksgebied zijn twee vaste verblijfplaatsen van huismussen aangetroffen. Hier dienen mitigerende maatregelen voor te worden getroffen. Ook in de directe omgeving van het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van huismussen aanwezig. Deze verblijfplaatsen zijn echter op voldoende afstand tot het plangebied gelegen, zodat er geen sprake zal zijn van verstoring. Bij de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden wordt tevens verwezen naar de in hoofdstuk 4 omschreven werkwijze.

3.2 Gierzwaluwonderzoek

Tijdens de veldbezoeken zijn één tot zes gierzwaluwen overvliegend en foeragerend boven het onderzoeksgebied en de directe omgeving waargenomen. Tijdens het eerste vleermuisonderzoek op 15 mei is om 21:05 uur een gierzwaluw ingevlogen net onder de dakrand op de hoek van de gevel van de woning Celsiusplein 18. Tijdens het gierzwaluwonderzoek op 26 juni is op dezelfde locatie een invliegende gierzwaluw aangetroffen. De gierzwaluw is tussen 21:10 uur en 21:30 uur enkele keren laagvliegend waargenomen waarbij het exemplaar enkele pogingen deed om in te vliegen voor het daadwerkelijk invloog.

Tijdens het laatste onderzoek voor gierzwaluwen op 8 juli is op deze locatie geen invliegende gierzwaluw meer gezien, maar is een kauw voor de opening waargenomen. Wel zijn weer enkele gierzwaluwen overvliegend waargenomen van meestal één of twee exemplaren. Ook tijdens de veldbezoeken op 13 juni en 17 juni zijn geen invliegende gierzwaluwen waargenomen. Tijdens het vleermuisonderzoek op 8 juli is op de locatie van de eerder ingevlogen gierzwaluw een huismusnest aangetroffen zoals eerder is genoemd.

Naast gierzwaluwen is tijdens de veldbezoeken een groep kauwen overvliegend gezien binnen en in de directe omgeving van het plangebied.

Conclusie: binnen het onderzoeksgebied is een vaste verblijfplaats van één gierzwaluw aangetroffen. Hier dienen mitigerende maatregelen voor te worden getroffen. Bij de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden wordt verwezen naar de in hoofdstuk 4 omschreven werkwijze.

3.3 Vleermuisonderzoek

Kraam- en zomerverblijfplaatsen

De locatie is in twee gebieden opgedeeld, nabij het Celsiusplein en nabij het Newtonplein. Per deelgebied zijn vier vleermuisonderzoeken uitgevoerd tijdens de kraamperiode. De indeling van de deelgebieden is weergegeven in figuur 2 op pagina 10, waarbij het Celsiusplein groen is omlijnd en het Newtonplein paars is omlijnd.

Celsiusplein

Tijdens het veldbezoek op 15 mei, 22 mei en 26 juni zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen aangetroffen in het onderzoeksgebied. Er zijn bij elk veldbezoek één tot twee voorbijvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen tussen de woningen en de bomen aan de overzijde van de Brugmanstraat. Ook bij de groenstrook tussen de Groenewoudseweg en het spoor (buiten het plangebied) is meer activiteit waargenomen van foeragerende en voorbijvliegende gewone dwergvleermuizen. Tevens is tijdens de veldbezoeken op 15 mei en 26 juni een enkele laatvlieger overvliegend waargenomen. Tijdens het ochtendbezoek op 22 mei is aan het Celsiusplein vanaf de starttijd van het veldbezoek tot circa twee uur geen activiteit van vleermuizen gesignaleerd. Rond 5:30 uur zijn vijf gewone dwergvleermuizen overvliegend waargenomen bij het Celsiusplein. Er is echter geen invliegend exemplaar aangetroffen. Wel is op 18 juni om een invliegende gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze vleermuis vloog in net onder de dakrand, in een opening in de gevel van Celsiusplein 10 en vloog na één minuut weer uit. Tijdens het gierzwaluwonderzoek op 8 juli is tevens een gewone dwergvleermuis uitgevlogen op dezelfde locatie als hiervoor genoemd, uit de opening van de gevel net onder de dakrand van Celsiusplein 10.

Newtonplein

Binnen het deelgebied Newtonplein zijn tijdens de veldbezoeken 28 mei, 7 juni, 1 juli en 8 juli geen invliegende vleermuizen aangetroffen. Tijdens de veldbezoeken is relatief weinig activiteit waargenomen van vleermuizen. Eén tot twee gewone dwergvleermuizen zijn vooral foeragerend en overvliegend waargenomen in de Brugmanstraat en sporadisch overvliegend waargenomen vanuit het zuiden over de tuinen en huizen richting de Brugmanstraat. Maximaal is één rosse vleermuis en één laatvlieger tijdens een veldbezoek overvliegend waargenomen.

Paar- en winterverblijfplaatsen

Er zijn tijdens de veldbezoeken in augustus en september geen paarverblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in beide deelgebieden. Tijdens de veldbezoeken is op enkele plaatsen af en toe een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen, zoals boven de noordwestelijk gelegen tuinen van de woningen aan de Celsiusstraat, boven het Newtonplein en rond de bomen in de Brugmanstraat. Over het algemeen was er echter sprake van weinig activiteit. Vleermuizen hebben geen contact gemaakt met de bebouwing binnen het onderzoeksgebied en vlogen tevens op een grotere afstand daarvan. Naast één tot drie gewone dwergvleermuizen is tevens een overvliegende laatvlieger waargenomen binnen het plangebied.

In tabel 3 op de volgende pagina is een overzicht van de waargenomen verblijfplaats en soorten vleermuizen binnen het plangebied opgenomen.

Tabel 3: overzicht van waargenomen verblijfplaats en vleermuizen binnen het onderzoeksgebied

datum	soorten en aantallen	verblijfplaatsen	gedrag van vleermuizen
15-05-2019	één tot twee gewone dwergvleermuizen en één laatvlieger	geen	foeragerend en overvliegend
22-05-2019	één tot vijf gewone dwergvleermuizen	geen	foeragerend en overvliegend
28-05-2019	één tot twee gewone dwergvleermuizen	geen	foeragerend en overvliegend
07-06-2019	één tot twee gewone dwergvleermuizen, één rosse vleermuis en één laatvlieger	geen	foeragerend en overvliegend
18-06-2019	één tot twee gewone dwergvleermuizen	zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis	In- en weer uitvliegend gevel onder dakrand, foeragerend en overvliegend
26-06-2019	één tot twee gewone dwergvleermuizen en één laatvlieger	geen	foeragerend en overvliegend
01-07-2019	één tot twee gewone dwergvleermuizen, één rosse vleermuis en één laatvlieger	geen	foeragerend en overvliegend
08-07-2019	één tot twee gewone dwergvleermuizen	geen	foeragerend en overvliegend
21-08-2019	één tot twee gewone dwergvleermuizen en één laatvlieger	geen	foeragerend, baltsend en/of overvliegend
27-08-2019	één tot twee gewone dwergvleermuizen	geen	foeragerend, baltsend en/of overvliegend
06-09-2019	één tot twee gewone dwergvleermuizen	geen	foeragerend, baltsend en/of overvliegend
23-09-2019	één tot drie gewone dwergvleermuizen en één laatvlieger	geen	foeragerend, baltsend en/of overvliegend

In bijlage 2 is een fotobijlage opgenomen van het onderzoeksgebied waarin de locatie van de in- en uitgevlogen gewone dwergvleermuis is aangegeven met een gele pijl en de gierzwaluwverblijfplaats en huismusnest (zelfde locatie) wordt met een oranje pijl weergegeven. Het enkele huismusnest bij de regenpijp is met een rode pijl weergegeven. Tevens zijn in de navolgende figuur 2 op pagina 10 de locaties van de verblijfplaatsen binnen het onderzoeksgebied weergegeven.

Foerageergebied

Maximaal vijf gewone dwergvleermuizen zijn tijdens een veldbezoek foeragerend en overvliegend waargenomen. Maximaal één rosse vleermuis en één laatvlieger zijn overvliegend waargenomen tijdens een veldbezoek. De foeragerende vleermuizen zijn voornamelijk in de directe omgeving van het onderzoeksgebied waargenomen, zoals rond de bomen die zich aan de andere zijde van de Brugmanstraat bevinden. Enkele individuen zijn voorbijvliegend waargenomen in de tuinen van de woningen, boven de pleinen en soms in de straten zoals de Celsiusstraat en de Drebbelstraat.

Vliegroutes

Er zijn geen significante vliegroutes waargenomen. Mogelijk worden de bomen aan de andere zijde van de Brugmanstraat gebruikt als vliegroute, hier zijn meerdere vleermuizen (vooral gewone dwergvleermuizen) overvliegend waargenomen tijdens de veldbezoeken. Deze bomen blijven echter behouden en kunnen blijven dienen als vliegroute.

Conclusie: binnen het onderzoeksgebied is één zomerverblijfplaats onder de dakrand in de gevel van Celsiusplein 10 aanwezig. Hier dienen mitigerende maatregelen voor te worden genomen. Paarverblijven of kraamverblijven zijn niet aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Binnen het onderzoeksgebied wordt ook gefoerageerd door de gewone dwergvleermuis. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied, de omliggende tuinen, groenstroken en de bomen aan de overzijde van de Brugmanstraat zijn eveneens geschikt als foerageergebied en worden ook als zodanig gebruikt. Tevens zijn er geen significante vliegroutes aangetroffen. Bij de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden wordt verwezen naar de in hoofdstuk 4 omschreven werkwijze.

Figuur 2: de locaties van een zomerverblijf gewone dwergvleermuis (gele stip), huismusnest en gierzwaluwverblijfplaats (oranje stip) en huismusnest (rode stip) binnen deelgebied Celsiusplein (groen omljnd)

3.4 Overige soorten

Op grond van de uitgevoerde quickscan (documentkenmerk: 1805/165/RV-02, versie 1 d.d. 1 maart 2019), de aard van het plangebied (bebouwing) en de bevindingen tijdens alle veldbezoeken, wordt geconcludeerd dat het plangebied geen betekenis heeft voor beschermde soorten planten, ongewervelden, vissen, amfibieën, reptielen en grondgebonden zoogdieren. Er zijn tijdens de onderzoeksperiodes diverse vogelsoorten gezien binnen het onderzoeksgebied, zoals meerdere kauwen, vier tot acht houtduiven, koolmezen, pimpelmezen, twee merels, een roodborst, een overvliegende kokmeeuw en een ekster.

Tevens zijn binnen het onderzoeksgebied vermoedelijk twee nesten van een kauw aangetroffen in de schoorstenen van de woningen Brugmanstraat 61 en Celsiusstraat 40. De kauw vloog met voedsel in de schoorstenen binnen.

4 Conclusies

Binnen het onderzoeksgebied zijn één zomerverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis, één gierzwaluwverblijfplaats en twee vaste verblijfplaatsen van huismussen (nesten) aangetroffen. In verband met de sloop van de woningen, zullen deze verblijfplaatsen worden aangetast. Er zullen dus mitigerende maatregelen genomen moeten worden voor deze dieren. Tevens zijn er enkele huismusnesten in de directe omgeving van het onderzoeksgebied aanwezig, maar dit vormt echter geen belemmering voor het planvoornemen.

Er zijn naast voornoemde verblijfplaatsen tevens twee nesten van de kauw aangetroffen in de schoorstenen van twee te slopen woningen. Om te voorkomen dat tijdens de sloop van de woningen de nesten weer worden bewoond, dienen deze schoorstenen buiten het broedseizoen ongeschikt te worden gemaakt. Ook de aanwezige bomen en struiken in de tuinen van de woningen dienen voor het broedseizoen van vogels ongeschikt gemaakt te worden door buiten het broedseizoen de begroeiing te snoeien. Zo wordt voorkomen dat tijdens de sloop van de woningen nesten van vogels worden verstoord en een verbod van de Wet natuurbescherming wordt overtreden.

Het onderzoeksgebied zal geen essentieel foerageergebied zijn voor alle genoemde soorten c.q. soortgroep. Binnen het onderzoeksgebied wordt wel gefoerageerd door gewone dwergvleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied, de omliggende tuinen worden vaker gebruikt als foerageergebied en zijn ook geschiktere foerageergebieden.

4.1 Effectenbeoordeling

Om overtreding van Wet natuurbescherming te voorkomen dienen enkele maatregelen genomen te worden in verband met de aangetroffen verblijfplaats van vleermuizen, gierzwaluw en huismussen. De meest voorkomende mitigerende maatregelen die bij een dergelijke ruimtelijke ingreep kunnen worden genomen, zullen ook in dit geval worden toegepast en zijn hieronder kort toegelicht. De te nemen maatregelen zijn conform het kennisdocument van de gewone dwergvleermuis (2017a), gierzwaluw (2017b) en huismus (2017c).

Alternatieve verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus

In verband met de zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, vaste verblijfplaats van een gierzwaluw en twee nesten van de huismus die zijn aangetroffen in de te slopen woningen dienen alternatieve verblijfplaatsen te worden aangeboden. Dit moet bestaan uit tijdelijke kasten en/of permanente (inbouw)kasten voor vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. Het onderzoeksgebied betreft fase 3 en 4 van een groter plan, genaamd Plan Celsius. Fase 1 van Plan Celsius was al gereed ten tijde van de uitvoering van de aanvullende onderzoeken (2017). De bouw van fase 2 is tijdens de laatste vleermuisonderzoeken grotendeels afgerond. In beide fases zijn vleermuis-, gierzwaluw- en huismuskasten ingebouwd om voor de volgende fases (3 en 4) al een permanent alternatief te kunnen bieden. Bij de aanvullende onderzoeken die zijn uitgevoerd voor de sloop en bouw van de fases 1 en 2 zijn geen vaste verblijfplaatsen aangetroffen, dus deze kasten zijn preventief in de nieuwbouw geplaatst. Ook in de nieuwbouw van fase 3 en 4 zullen inbouwkasten worden geplaatst. Voorbeelden van de ingebouwde kasten zijn weergegeven in de fotobijlage in bijlage 2.

Er dient rekening gehouden te worden met de gewenningsperiode voor dit soort verblijven. Pas na deze gewenningsperiode kan de sloop plaatsvinden. Voor zomerverblijven van vleermuizen geldt een gewenningstijd van drie maanden (waarbij enkel de maanden april tot en met oktober meetellen, de zogenaamde actieve periode). Voor huismussen geldt ook een gewenningsperiode van 3 maanden. Voor gierzwaluwen is het van belang dat de kasten aanwezig zijn voor ze terug komen uit Zuid-Afrika. De inbouwkasten van fase 1 (met uitzondering van de gierzwaluwkasten) zijn al minimaal een volledig jaar beschikbaar geweest. De inbouwkasten van fase 2 zijn beschikbaar sinds september 2019.

Werken buiten de kwetsbare periode gewone dwergvleermuis

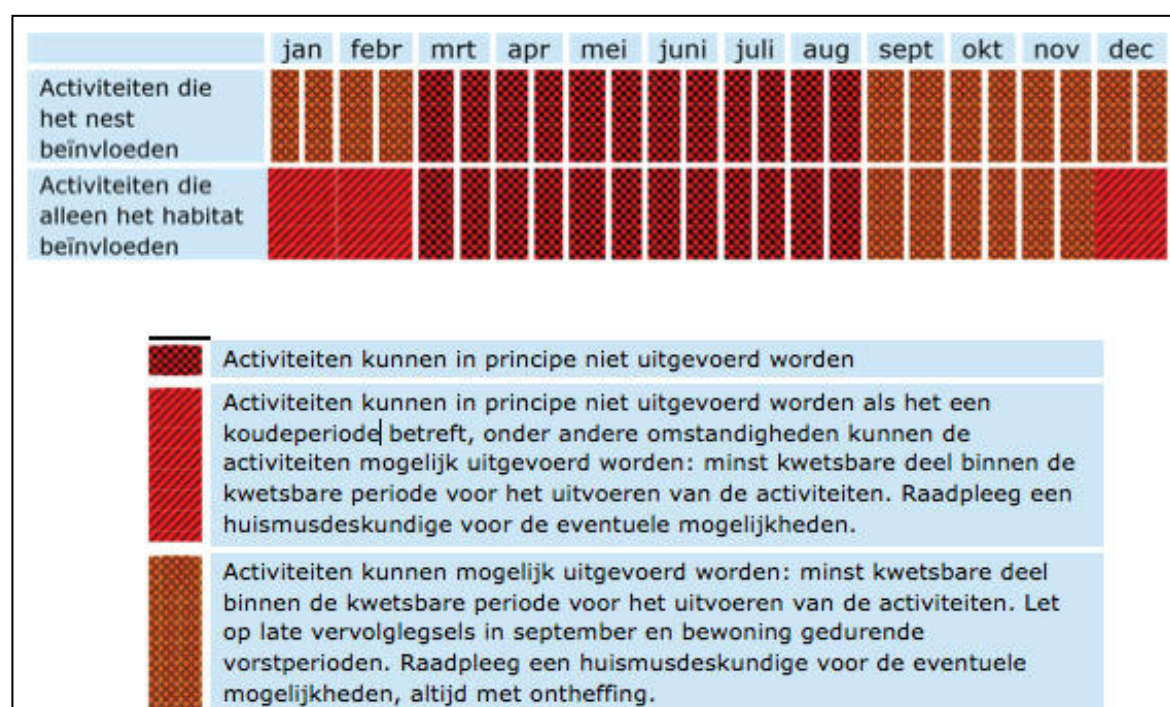
Er is een zomerverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Het ongeschikt maken dient uitgevoerd te worden in de actieve periode van deze vleermuis. Dit valt samen met de kwetsbare periode van zomerverblijven. Om toch in de minst kwetsbare periode de werkzaamheden uit te voeren dient de kraam-, paar- en winterperiode te worden gemeden. De minst kwetsbare periode betreft het voorjaar (vanaf de tweede helft van april tot en met de eerste helft van mei), de periode na de kraamperiode van 15 juli tot en met 15 augustus en het najaar in de maand oktober en de eerste helft van november (afhankelijk van de weersomstandigheden) vlak voor de winterrust.

Werken buiten de kwetsbare periode gierzwaluw

De minst kwetsbare periode van gierzwaluwen valt in de periode waarin ze niet in Nederland aanwezig zijn, in de periode van half augustus tot en met half april, waarbij in de tweede helft van augustus nog wel late broedsels aanwezig kunnen zijn.

Werken buiten de kwetsbare periode huismus

Vaste verblijfplaatsen van huismussen worden in principe jaarrond gebruikt. De periode waarin het minst kwetsbaar is om activiteiten uit te voeren is de periode van september tot en met februari. De periodes waarin de werkzaamheden het best kunnen plaatsvinden zijn weergegeven in figuur 3.

Figuur 3: tabel en onderbouwing in welke periodes de activiteiten het best kunnen plaatsvinden
(bron: BIJ12, 2017c)

De sloop van de betreffende panden zal mogelijk binnen het broedseizoen worden uitgevoerd. Daarom dienen de panden daarvoor ongeschikt gemaakt te worden. Dit dient plaats te vinden buiten het broedseizoen van de huismus (buiten de periode maart tot en met augustus) en buiten koude perioden (perioden met matige tot strenge nachtvorst).

Ongeschikt maken huidige verblijfplaatsen gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismussen
Vóórdát de bebouwing gesloopt wordt dienen de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt te worden. Dit is maatwerk en het dient te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige voor vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. Voor het ongeschikt maken zijn verschillende methoden mogelijk zoals de voorbeelden die in het kennisdocument van de gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus van BIJ12 (2017) worden genoemd, te weten: De verblijfplaatsen van de gierzwaluw en huismussen kunnen ongeschikt worden gemaakt door openingen te creëren in onderhavige gevelbetimmering of, indien zeker is dat geen exemplaren in de verblijfplaats aanwezig zijn, afgesloten worden.

“Er kunnen zogenaamde “exclusion flaps” gebruikt worden waardoor gewone dwergvleermuizen wel kunnen uitvliegen maar niet in staat zijn om opnieuw in te vliegen. Deze exclusion flap wordt over de invliegopening geplaatst en er wordt voor gezorgd dat de vleermuizen niet via andere kieren kunnen uit- of invliegen. Controle op functioneren is nodig gedurende de periode dat de flap aanwezig is.”

Opstellen werkprotocol

In het op te stellen werkprotocol staat omschreven welke maatregelen getroffen worden om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen. Ook staat hierin hoe te handelen als deze effecten toch optreden. Het werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend zijn.

Aanvragen ontheffing Wet natuurbescherming

De provincie Noord-Brabant heeft in eerdere zaken een soort positieve afwijzing gegeven op een ontheffingsaanvraag gewone dwergvleermuis. Er waren voldoende alternatieve verblijfplaatsen gecreëerd, er werd rekening gehouden met de kwetsbare periode en er zijn diverse andere mitigerende maatregelen genomen. Er is geoordeeld dat er dan geen sprake is van een overtreding. Zo is ook een reactie op een mailwisseling bekend van het bevoegd gezag (provincie Noord-Brabant/ Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) die dit onderschrijft: “Wij interpreteren de wet zo dat als de ecologische functionaliteit van een rust/verblijfplaats te allen tijde niet wordt aangetast, dat er geen verbodsbepaling ten aanzien van beschadigen/vernielen van de rust/verblijfplaats wordt overtreden (ODBN, 2-08-2017).” De situatie voor deze locatie is van vergelijkbare aard. Belangrijk is dat de ingreep de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus niet aantast. De gunstige staat van instandhouding (te beoordelen op lokaal niveau) zal door de beoogde ingreep niet in gevaar komen. Er zijn voldoende en tijdig alternatieve verblijfplaatsen gecreëerd en er zullen nog extra alternatieve verblijfplaatsen bij komen in de nieuwbouw. Tevens worden diverse maatregelen genomen waardoor de aanwezige exemplaren geen schade zullen ondervinden. Mogelijk dat er op de langere termijn zelfs meer vaste verblijfplaatsen aanwezig zullen zijn dan in de huidige situatie.

4.2 Zorgplicht

Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken.

Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk. Als "veilige" periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half oktober tot eind november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als de egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Bovendien zijn de houtduiven uit het laatste legsel dan ook uitgevlogen.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kunnen bijvoorbeeld struiken gedurende het groeiseizoen kort gesnoeid worden, zodat er geen vogels gaan broeden.

Algemeen voorkomende soorten zonder jaarrond beschermd nest kunnen blijven broeden in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Indien broedende vogels in de directe omgeving van het onderzoeksgebied aanwezig zijn, kunnen verstorende werkzaamheden zoals bouwwerkzaamheden of een verwijdering van beplanting mogelijk echter niet plaatsvinden zonder hinder te veroorzaken. Wanneer er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden wel plaatsvinden. Indien er op deze manier wordt gehandeld, treden er geen nadelige effecten op ten aanzien van vogels. Wanneer de werkzaamheden in het geheel plaatsvinden in de minst kwetsbare periode (tussen begin oktober en half februari) worden eveneens geen nadelige effecten verwacht. Dit laatste verdient derhalve aanbeveling. Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd op bovenstaande wijze, zullen er geen nadelige effecten optreden ten aanzien van vogels.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te beperken (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

4.3 Eindconclusie

In onderstaande punten wordt de eindconclusie weergegeven:

- binnen het onderzoeksgebied is een zomerverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aangetroffen. Hier dienen passende mitigerende maatregelen voor genomen te worden;
- binnen het onderzoeksgebied is één vaste verblijfplaats van één gierzwaluw aangetroffen. Hier dienen passende mitigerende maatregelen voor genomen te worden;
- binnen het onderzoeksgebied zijn twee vaste verblijfplaatsen van huismussen aangetroffen. Hier dienen passende mitigerende maatregelen voor genomen te worden;
- de omschreven werkwijzen met betrekking tot de zorgplicht dienen in acht te worden genomen zodat een overtreding van de natuurwetgeving wordt voorkomen;
- voornoemde schoorstenen dienen buiten het broedseizoen van de kauw (april tot en met juni) te worden dichtgemaakt, om te voorkomen dat deze soort volgend jaar weer gebruik zal maken van de schoorstenen als broedlocatie;
- in deze provincie is een ontheffing niet nodig voor slechts één zomerverblijf van een gewone dwergvleermuis, één gierzwaluwverblijfplaats en twee huismusnesten die zijn aangetroffen in de te slopen bebouwing. Er worden namelijk op een juiste manier maatregelen getroffen zodat de gunstige staat van instandhouding (te beoordelen op lokaal niveau) door de beoogde ingreep niet in gevaar komt;
- de aanbevelingen in de quickscan flora en fauna dienen nageleefd te worden.

5 Literatuurlijst

BIJ12 (2017a) *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)*

BIJ12 (2017b) *Kennisdocument Gierzwaluw (Apus apus)*

BIJ12 (2017c) *Kennisdocument Huismus (Passer domesticus)*

Netwerk Groene Bureaus (2017) *Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming*

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) *Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.*

BIJLAGE 1:

Geplande situatie

BIJLAGE 2:

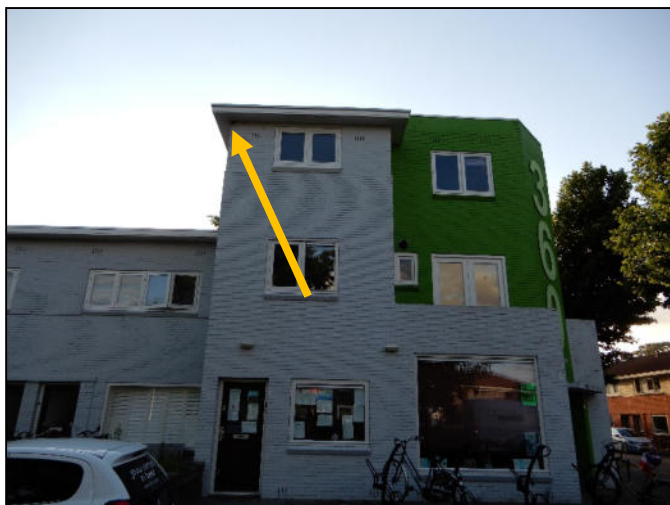

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

Foto 7

Foto 8

Foto 9

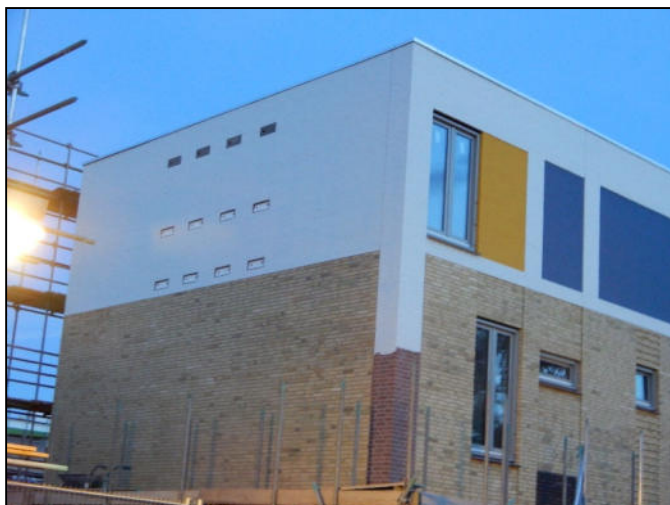

Foto 10

Foto 11

Foto 12